

KRONIEK

BOEKBESPREKING

AART VAN DER LEEUW, Die van hun leven vertelden, Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1934.

Onze betreurde Aart van der Leeuw schijnt véél van mémoires, autobiografieën en briefverzamelingen gehouden te hebben: „Wat ons betreft,” zegt hij, „als ons een van die boeken in handen valt, moesten wij het in elk geval lezen.” En nu, na zijn dood, wordt ons een bundeltje aangeboden, bevattend zijn verslag van die lectuur, van een deel ervan althans. Deze kleine stukjes zijn waarschijnlijk vroeger al eens, in een courant of tijdschrift, verschenen — ik weet het niet. De verzameling ervan is ons in elk geval welkom, al was het alleen om er deze stille stem nog eens uit te hooren praten, op zijn rustig voortdeinende wijze, over het leven.

Het leven — altijd zocht hij naar den „zin” ervan — en 't is zeker geweest in de hoop bij dit zoeken steun te vinden in de bekentenissen van menschen die vóór hem leefden, dat hij zoo vaak de hand uitstak naar autobiografieën. Het zijn dan ook alle mannenlevens, waarover ons hier bericht wordt, en dat ofschoon van der Leeuw, terecht, een parallel trekt tusschen den brief en de autobiografie en, sprekend over de correspondentie tusschen Abélard en Héloïse, constateert dat „zij” hier den prijs krijgt en dat dit zeker geen toeval is, „want steeds weer kunt ge vaststellen, hoezeer een brief, die door een vrouwehand toe is gevouwen, in teederheid, geestdrift, fijnheid en losheid, het schriftstuk, dat door een man van zijn zegel voorzien is, overtreft. Omdat onze vriendinnen spoediger en echter aangedaan zijn en minder van hun eigen gewichtigheid zijn vervuld dan wijzelven, omdat zij de dingen zooveel lichter nemen en gevoeliger zijn voor de schitteringen, waarin de zonnestraal van het oogenblik die doet tintelen.”

Het is met genoegen, dat ik op deze mannenuiting wijs in een tijd waarin velen aan de schriften van vrouwen zooveel minder belang en waarde toekennen dan aan die van het andere geslacht — dat dan ook gewoonlijk de pen in pacht heeft, wanneer critiek of litteraire beschouwing moet worden geleverd, en de gelegenheid aangrijpt zijn meerderheid te decreteeren!

Op zichzelf van bizondere litteraire waarde zal Aart van der Leeuw deze korte opstelletjes van hem zeker niet hebben geacht. Ze zijn meerendeels té kort en te . . . zakelijk, zeggen wij liever: te trouw aan hun onderwerp toegewijd, om veel van hun schrijver zelf aan 't licht te brengen. Zijn afkeer van wat hij naturalisme gelieft te noemen — en wat toch eigenlijk niet anders was dan een andere verschijning van dichterlijkheid en mannelijken geest dan de zijne — blijkt uit een paar regels over het *Journal des Goncourts*. Zijn voorkeur gaat nu eenmaal naar anders geaarde figuren en . . . het komt